

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**
Φιλοσοφική Σχολή
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ: «Ενδυνάμωση Γονέων Παιδιών με ΔΑΦ Μέσω ενός Μοντέλου Συστημικής Συμπεριφορικής-Αναλυτικής Παρέμβασης»

ΕΠΟΠΤΡΙΑ: Καθ. Αγγελική Γενά

ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΔΙΔΑΚΤΩΡ: Κατερίνα Δροσινού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη διεθνή βιβλιογραφία καταγράφεται ένας σημαντικός αριθμός ερευνών που αναδεικνύει τη σημασία της πρώιμης παρέμβασης στα παιδιά με ΔΑΦ και της γονικής εμπλοκής ως συν-θεραπευτές των παιδιών τους.

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας ενός Συστημικού Συμπεριφορικού-Αναλυτικού προγράμματος παρέμβασης – που υιοθετεί στόχους βάσει μιας αναπτυξιακής προοπτικής –, με σκοπό την εκπαίδευση των γονέων τεσσάρων αγοριών με ΔΑΦ προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας, που δέχονταν Έγκαιρη Εντατική Συμπεριφορική Αναλυτική Παρέμβαση (Early Intensive Behavioral Intervention – EIBI), καθώς και τεσσάρων αγοριών με ΔΑΦ, αντίστοιχης ηλικίας, που δέχονταν «Συνήθη Παρέμβαση» (“Treatment as Usual– TaU”). Ειδικότερα, απώτεροι στόχοι της παρέμβασης αυτής ήταν να βελτιωθούν τρεις κατηγορίες αντιδράσεων που αφορούσαν: α) σε ποικίλες μορφές καίριων δεξιοτήτων των συμμετεχόντων παιδιών με ΔΑΦ, β) σε ποικίλες μορφές γονικής συμπεριφοράς που συνάδουν με τη βελτίωση της σχέσης γονέα-παιδιού και γ) στη βελτίωση μορφών συμπεριφοράς που άπτονταν της σχέσης γονέα-παιδιού.

Στην έρευνα, ακολουθήθηκε ένας πειραματικός σχεδιασμός με πολλαπλές γραμμές βάσης ανά κατηγορία αντιδράσεων, προκειμένου να αναδειχθεί κατά πόσο η παρέμβαση συνάδει με τους θεραπευτικούς στόχους που τέθηκαν για κάθε ζεύγος γονέα-παιδιού με ΔΑΦ.

Η ανάλυση των δεδομένων κατέδειξε σημαντικά οφέλη για όλους τους συμμετέχοντες – για όλα τα παιδιά με ΔΑΦ, καθώς επίσης, για τις μητέρες, όσο και για τους πατέρες αυτών – και μάλιστα σε όλες τις κατηγορίες αντιδράσεων: α) αυτών που σχετίζονται με το παιδί με ΔΑΦ (π.χ. βελτίωση δεξιοτήτων παιχνιδιού), β) αυτών που σχετίζονται με τους γονείς παιδιού με ΔΑΦ (π.χ. βελτίωση του νατουραλιστικού ύφους του γονέα κατά την αλληλεπίδραση με το παιδί του), και γ) αυτών που σχετίζονται με την αλληλεπίδραση γονέα-παιδιού με ΔΑΦ (π.χ. βελτίωση των δεξιοτήτων από κοινού εστίασης της προσοχής). Τα αποτελέσματα γενικεύθηκαν στο σπίτι της κάθε οικογένειας, αλλά και σε νέες αντιδράσεις που δεν αποτέλεσαν άμεσο στόχο της παρέμβασης, ενώ διατηρήθηκαν σε βάθος χρόνου τριών μηνών. Ταυτόχρονα, τα ευρήματα της διεξαχθείσας μελέτης κατέδειξαν και τη απόκτηση παράλληλων οφελών, για όλους τους συμμετέχοντες (π.χ. βελτίωση του θετικού συναισθήματος τόσο των παιδιών με ΔΑΦ, όσο και των γονέων τους).

Η παρούσα μελέτη έχει σημαντικές εφαρμογές στο πεδίο του Αυτισμού και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την συστημική, συμπεριφορική-αναλυτική παρέμβαση και της εφαρμογές της στην εκπαίδευση γονέων υπό νατουραλιστικές συνθήκες αλληλεπίδρασης ενήλικα-παιδιού (π.χ. μέσω του παιχνιδιού).

Υποτροφία: Η εκπόνηση της διατριβής έχει λάβει υποτροφία από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», στο πλαίσιο της Πράξης «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (MIS-5003404), που υλοποιεί το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ).